

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla nauczycieli
nauczycieli języka polskiego w VIII klasie
szkoły podstawowej

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Renatę Jagodzińską-Falk konsultanta
Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Łodzi

Spis treści

WPROWADZENIE	3
SCENARIUSZ 1	8
TEMAT: Co jest normą, a co błędem językowym?.....	8
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:	8
BIBLIOGRAFIA	11
ZAŁĄCZNIKI.....	11
Załącznik 1.....	12
Załącznik 2.....	14
SCENARIUSZ 2	15
TEMAT: Siła argumentu – czy umiesz przekonać do swoich racji?	15
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:	16
NETOGRAFIA	19
ZAŁĄCZNIKI.....	20
Załącznik 1.....	21
SCENARIUSZ 3	23
TEMAT: Debatujemy w oksfordzkim stylu!.....	23
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:	24
BIBLIOGRAFIA	27
SCENARIUSZ 4	28
TEMAT: „Dróżnik” i „Latarnik” – dyskutujemy o konsekwencjach życiowych wyborów.....	28
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:	29
NETOGRAFIA	31

WPROWADZENIE

Zdalna edukacja na każdym etapie edukacyjnym niesie ze sobą inne wyzwania. Według wyników badań przeprowadzonych w 2020 roku przez Polski Instytut Ekonomiczny, a opublikowanych w raporcie Tomasza Gajderowicza i Macieja Jakubowskiego pt.: *Cyfrowe wyzwania stojące przed polską edukacją*¹ są one sklasyfikowane następująco:

- wyzwanie dotyczące rozwoju metodyki edukacji zdalnej (ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania zaangażowania uczniów i nauczyciela, pracy nad relacją i wsparcia motywacji ucznia);
- wyzwanie dotyczące niwelowania kluczowych barier efektywności nauczania zdalnego (bariera technologiczna, wykluczenie cyfrowe nauczycieli, utrzymanie zaangażowania uczniów, monitorowanie postępów uczniów w formie zdalnej);
- wyzwanie dotyczące traktowania lekcji jako czasu, w którym w głównej mierze realizuje się zadania edukacyjne, aby nie angażować w nadmierny sposób rodziców, którzy nie powinni przejmować zadań szkoły.

Wspomniany raport prezentuje wiele interesujących wniosków, a na szczególną uwagę zasługuje zestawienie kluczowych liczb opisujących wybrane i ważne dane dotyczące zdalnej edukacji prowadzonej w okresie pandemii. Otóż, wg autorów raportu tylko 5 procent nauczycieli określiło swoje przygotowanie do prowadzenia zajęć zdalnych jako bardzo dobre, zaś 40 procent badanych czuło się przygotowanych w stopniu małym lub umiarkowanym.² Natomiast 62% uczniów określiło edukację zdalną jako nieefektywną, zaś ponad połowa badanych nie chciałaby wracać do tej formy edukacji. Te dane nie napawają optymizmem, ale jedno jest jednak pewne - powrót do edukacji sprzed pandemii nie jest możliwy, nieodzowne jest zatem tworzenie zasobów wiedzy i materiałów, które będą atrakcyjne, zrozumiałe i respektujące różnorodność w przygotowaniu i zaangażowaniu uczniów oraz okażą się interesującą inspiracją dla nauczycieli. Niezbędne jest także doskonalenie umiejętności pracy zdalnej, także w aspekcie technicznym oraz sprawnego posługiwania się wariantami metod kształcenia,

---

¹ T. Gajderowicz, M. Jakubowski, *Cyfrowe wyzwania stojące przed polską edukacją*, Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa 2020. https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2021/02/Raport-PIE-Cyfrowe_wyzwania.pdf [dostęp: 10.10.2021].

² T. Gajderowicz, M. Jakubowski, dz. cyt., s. 6. https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2021/02/Raport-PIE-Cyfrowe_wyzwania.pdf [dostęp: 10.10.2021].

znanych z nauczania tradycyjnego. Spośród wielu spostrzeżeń zawartych w cytowanym raporcie wyróżniają się zalecenia dotyczące dobrych praktyk w zakresie wspierania i motywowania uczniów podczas nauczania zdalnego.

Autorzy raportu zwracają uwagę na następujące czynniki:

- wybór odpowiedniego narzędzia technologicznego do komunikacji z uczniami;
- materiały edukacyjne bez nadmiernych „ozdobników”, z wyselekcjonowanymi treściami, ściśle powiązаныmi z realizowanym tematem;
- dobre relacje i atmosfera pełna życzliwości;
- jasne zasady współpracy, precyzyjne informacje o terminach realizacji zadań;
- zamiast oceniania – docenianie, dbałość o jasną i wspierającą informację zwrotną;
- utrzymywanie kontaktów z rodzicami, np. przez „internetowy kącik dla rodziców”³.

Te wskazówki dotyczą zalecanych zasad postępowania nauczyciela w procesie edukacji zdalnej – każdą postawę modeluje jednak specyfika klasy – jako grupy, całości, a także specyfika indywidualnego ucznia i relacji nauczyciela z rodzicami, którzy mogą i powinni odegrać wspierającą rolę w niełatwym czasie działania szkoły w przestrzeni wirtualnej.

Szczególnie ważną zasadą układania zdalnych relacji z uczniami jest opracowanie i konsekwentne wcielanie w życie działań, które pomogą rozwijać i utrzymywać na dobrym poziomie wzajemną współpracę. I tak w pracy z grupą warto zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- ustawiczną aktywizację uczniów poprzez prawdziwy kontakt: rozmowę, miłe pytania o samopoczucie, otwartość na problemy uczniów, stałe zachęty do aktywności wzmacniane przez dobrą informację zwrotną i zachętę do samooceny (tutaj przydatne pytania samosprawdzające publikowane w końcowej części lekcji);
- motywowanie uczniów poprzez odpowiedzi dotyczące poszukiwania skutecznych sposobów uczenia się – tutaj ważna jest rozmowa o różnych technikach uczenia się, różnych preferencjach i sposobach, pozwalających skutecznie używać pamięci⁴,

---

³ Tamże, s. 22. [dostęp: 11.10.2021].

⁴ Warto polecać uczniom różne odpowiedzi dotyczące wypracowania własnych technik uczenia się – wstępem do takich działań może być krótki poradnik, opracowany przez Ośrodek Doskonalenia

- motywowanie uczniów przez okazywanie im zainteresowania, uwagi i uznania.

Powyższe wskazówki są ważne zarówno w działaniach z grupą, jak i mogą być pomocne w procesie indywidualizacji nauczania.

Odmienne zadania edukacji zdalnej mają swój szczegółowy wariant w wyzwaniach, przed którymi staje polonista, uczący w VIII klasie szkoły podstawowej, w której istotnym celem jest przygotowanie uczniów do egzaminu z języka polskiego. Centralna Komisja Egzaminacyjna na podstawie analiz wyników egzaminu ósmoklasisty z 2020 roku rekomenduje poświęcenie szczególnej uwagi podczas lekcji poniżej prezentowanym zagadnieniom, którymi są:

- **jakość języka** – używanie w wypracowaniu zróżnicowanego słownictwa i różnych konstrukcji składniowych, sprawdzanie własnego tekstu pod kątem poprawności językowej;
- **lektury obowiązkowe** – zagadnienia z zakresu treści i problematyki; **wykorzystywanie kontekstów w interpretacji**; lektura – źródło refleksji nad sobą i światem – punkt wyjścia do rozmowy o ważnych problemach bohaterów i człowieka współczesnego;
- **teksty ikoniczne** – umiejętność odczytywania symboli;
- **strategie egzaminacyjne – rozumienie poleceń; staranne formułowanie wypowiedzi; podejmowanie próby rozwiązania każdego zadania.**⁵

Rekomendowane są wybrane zagadnienia, które powinny stać się stałym elementem polonistycznych tematów, realizowanych podczas lekcji on-line. Oto one:

- **jakość języka** używanego w wypracowaniach i wszystkich wypowiedziach pisemnych;
- **umiejętność rozumowej interpretacji lektur obowiązkowych**, z wykorzystaniem kontekstów kulturowych i wiedzy o naturze ludzkiej i różnych ludzkich problemach, opartej także na własnych doświadczeniach;
- **interpretacja tekstów ikonicznych** ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności odczytywania symboliki.

Nauczycieli w Poznaniu, dostępny pod linkiem: <http://ko.poznan.pl/wp-content/uploads/2020/03/jak-skutecznie-uczyc-sie-w-domu.pdf> [dostęp: 12.12.21].

⁵ Egzamin ósmoklasisty w 2019 r. *Diagnoza kompetencji ósmoklasistów przeprowadzona w grudniu 2018 r.* Warszawa, 21.02.2019.

<https://cke.gov.pl/images/KOMUNIKATY/20190220%20Diagnoza%20kompetencji%20C3%B3smoklasist%20C3%B3w%20PUB.pdf>, [dostęp: 10.10.21].

Oznacza to także, że w realizacji poszczególnych tematów lekcyjnych, warto koncentrować się na syntetyzowaniu treści tych najważniejszych zagadnień, zogniskowanych wokół komunikacyjnych umiejętności ucznia, jego sprawności językowej oraz kształcenia rozumienia tekstów literackich (i innych). Jest to pragmatyczne podejście do kształcenia polonistycznego – które w dobie edukacji zdalnej, dążności do upraszczania komunikatów słownych na rzecz dominacji języka wizualnego, jest niewątpliwie poważnym sprawdzianem sprawności dydaktycznej dla każdego nauczyciela.

Dobór metod i technik pracy zdalnej powinien uwzględniać znane metody nauczania, czyli metody podawcze, problemowe, eksponujące, praktyczne, zweryfikowane pod względem przydatności i funkcjonalności w pracy zdalnej.

Na szczególną uwagę zasługują dwie metody, debata oksfordzka, reprezentująca tzw. nauczanie problemowe – jej szersza charakterystyka znajdzie się w załączniku do scenariusza nr 4 (pt.: Sztuka dyskusji – wchodzimy na wyższy poziom), a także WebQuest, z listy metod operacyjnych.⁶ Ta ostatnia metoda jest opisywana jako cyfrowa wersja projektu, wymaga twórczego zaangażowania, sprawności w selekcji i syntezy danych, może być znakomitym narzędziem wykorzystywanym do tworzenia własnych materiałów przez uczniów.

Szczególne miejsce we wszystkich działaniach dydaktycznych powinien mieć obyczaj poszukiwania i czerpania ciekawych materiałów z bogatych zasobów internetowych. Autorskie prezentacje nauczycieli, wspierane dodatkami w postaci multimedialnych pomocy dydaktycznych sprawią, że lekcja będzie atrakcyjna i skutecznie wspomocze efektywną naukę uczniów. Oprócz realizacji oczywistych celów edukacyjnych praca zdalna wymaga od nauczyciela dbałości o zrównoważone podejście do dydaktyki, które powinno uwzględniać różne możliwości poznawcze i emocjonalno-społeczne uczniów.

Warto odnotować szczególnie cenne źródła internetowe:

<https://ninateka.pl/> – platforma internetowa Narodowego Instytutu Audiowizualnego, który udostępnia ponad 6 tysięcy filmów fabularnych, dokumentalnych i animowanych, spektakli, nagrań e-booków, audycji radiowych. Zasoby dostępne są legalnie i nieodpłatnie.

---

⁶ Ciekawe i obszerne opracowanie nowoczesnych metod nauczania języka polskiego znaleźć można w książce *Polonistyczna dydaktyka ogólna*, pod red. Jolanty Fiszbak, Łódź 2019, s. 189-265.

<https://vod.tvp.pl/sub-category/teatr,30798054> – platforma TVP, która gromadzi i udostępnia spektakle realizowane w Teatrze Telewizji.

<https://wolnelektury.pl/> - projekt prowadzony przez fundację Nowoczesna Polska, działa jako biblioteka internetowa, gromadzi zbiory, które trafiły do domeny publicznej.

<https://fina.gov.pl/pl/education-post/filmoteka-szkolna-copy-copy/> – Filmoteka Szkolna - program edukacyjny dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych, realizowany przez Filmotekę Narodową, oprócz wielu działań propagujących wiedzę o filmie proponuje pakiet 65 lekcji poświęconych głównie polskim filmom.

<https://zpe.gov.pl/> - Zintegrowana Platforma Edukacyjna – projekt Ministerstwa Edukacji i Nauki, oferuje bogaty zasób pomocy metodycznych dla nauczycieli, w tym scenariuszy lekcji oraz materiałów edukacyjnych dla uczniów.

<https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/> - witryna internetowa Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, zawiera najpełniejsze i najbardziej wiarygodne informacje na temat koncepcji egzaminu – zebrane w Informatorze o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku 2018/2019 w tym ANEKS 2022. Zamieszczone są tutaj także arkusze egzaminacyjne, informacje o wynikach egzaminów z lat poprzednich.

SCENARIUSZ 1

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy VIII szkoły podstawowej PROWADZONYCH PRZEZ NAUCZYCIELKĘ LUB NAUCZYCIELA JĘZYKA POLSKIEGO

TEMAT: Co jest normą, a co błędem językowym?

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

- rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe;
- poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi;
- kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisania zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej

TREŚCI KSZTAŁCENIA – CELE SZCZEGÓŁOWE:

- określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi.

METODY PRACY:

- rozmowa dydaktyczna
- dyskusja
- metoda ćwiczeń praktycznych

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- *MS Teams*;
- multimedia – film;
- prezentacja multimedialna nauczyciela.

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 minut (w tym ok. 10 minut pracy w grupach – pokoje)

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

- Powitanie uczniów – każdy uczeń zabiera głos i odpowiada nauczycielowi. (ok. 2 min.)
- Sprawdzenie obecności – uczniowie na czacie spotkania wysyłają emotkę informującą o dzisiejszym samopoczuciu. (ok. 3 min.)

Faza przygotowawcza

Nauczyciel prezentuje zestaw wyrażen – może to być prezentacja pokazująca dokładnie taki zestaw wyrażen, jak poniżej zamieszczony lub prezentacja nieprawidłowych wyrażen wybranych z poniższej listy – zadaniem dzieci jest podanie prawidłowej wersji. (ok. 5 min.)

<<„Ubrać sukienkę...” – NIE, „**Ubrać się w sukienkę**” – TAK.

„Dwutysięczny dwudziesty” – NIE, „**Dwa tysiące dwudziesty**” – TAK.

„Kupywać” – NIE, „**Kupować**” – TAK.

„Ileś razy pod rząd” – NIE, „**Ileś razy z rzędu**” – TAK.

„Lubiałem, lubiał” – NIE, „**Lubiłem, lubił**” – TAK.

„Na dzień dzisiejszy” – NIE, „**Dzisiaj**” – TAK.

„Okres czasu” – NIE, „**Okres**” lub „**czas**” – TAK.

„Poddawać w wątpliwość” – NIE, bo poddawać można się miłości, depresji lub w bitwie, „**Podawać w wątpliwość**” – TAK.

„Po najmniejszej linii oporu” – NIE, „**Po linii najmniejszego oporu**” – TAK.

„Półtorej tygodnia, miesiąca, roku” – NIE, bo „-ej” to końcówka dla rodzaju żeńskiego, „**Półtora tygodnia, miesiąca, roku**” – TAK.

„Rok dwa tysiące” – NIE, „**Rok dwutysięczny**” – TAK.

ALE: ROK DWA TYSIĄCE DWUDZIESTY PIERWSZY!

„Wszem i wobec” – NIE, „**Wszem wobec**” – TAK.

„W przeciągu roku” – NIE (w przeciągu można tylko przeziębienia dostać), „**W ciągu roku**” – TAK.

„Wziąć” – NIE, „**Wziąć**” – TAK.>>⁷

Faza realizacji

Co jest normą a co błędem językowym? Wyświetlamy slajd z rozsypanką wyrazową, charakteryzującą każde z pojęć. Objaśniamy zadanie – pokoje parzyste określają znaczenie „normy”, nieparzyste – „błędu językowego”, wykorzystując podane słowa (ok. 1 min.).

---

⁷ M. Szczygieł, *Nie powiem ci: powiem tobie [SZCZYGIEŁ POLUJE NA PRAWDE]*, <https://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,25911472,nie-powiem-ci-powiem-tobie-szczygiel-poluje-na-prawde.html> [dostęp: 5.12.2021].

UWAGA – w rozsypance dotyczącej błęd znajdują się podpowiedzi na temat typów błędów językowych – wybierz właściwe!

Grupy podają po dwa przykłady ilustrujące definicje – dobrze, żeby były one „z życia wzięte” – może z języka rówieśników, zasłyszane, z mediów, z Internetu.

Dzielimy klasę na zespoły w pokojach, dajemy czas na burzę mózgów (ok 4 min.). Poprzedza ją wybór sekretarza każdej grupy, który najważniejsze hasła z dyskusji zapisuje na czacie spotkania.

NORMA JĘZYKOWA: łączenie wyrazów, reguły, pisanie i wymawianie słów, wzorcowe, użytkowe, uznane za..., poprawność wypowiedzi.

BŁĄD JĘZYKOWY: odejście od zasady, nieświadome, nieuzasadnione, dotyczy gramatyki, pisania, stylu, wymowy, wielkości liter, słownictwa, długości wypowiedzi.

Prezentacja efektów pracy (10 min.)

Omówienie typów błędów językowych wg tabeli zawartej w niniejszym materiale:

Co każdy powinien wiedzieć o poprawności językowej. Materiał do samokształcenia oraz pracy na lekcji, <https://zpe.gov.pl/a/co-kazdy-powinien-wiedziec-o-poprawnosci-jezykowej/DtnOdSsGF>⁸ (10 min.)

Faza końcowa

Oglądamy wspólnie spot pt.: *Życie to sztuka wyboru*⁹

<https://www.youtube.com/watch?v=zF8RVu0IXUM&t=30s>

Nauczyciel zadaje pytanie:

Po obejrzeniu spotu chcę was zapytać – a wy, co wybieracie?

(ok. 5 min. – dyskusja)

Dlaczego warto mówić i pisać bez błędów?

Praca domowa dla wszystkich:

1. wspólnie z rodzicami wykonaj w domu test samooceny, sprawdzający umiejętność rozpoznania błędów językowych.

---

⁸ , <https://zpe.gov.pl/a/co-kazdy-powinien-wiedziec-o-poprawnosci-jezykowej/DtnOdSsGF>. *Co każdy powinien wiedzieć o poprawności językowej.* Typy błędów językowych – tabelka. Materiał do samokształcenia oraz pracy na lekcji, [dostęp: 12.12.2021].

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=zF8RVu0IXUM&t=30s>. Spot przygotowany przez Narodowe Centrum Kultury z okazji Dnia Języka Ojczystego, [dostęp: 1.12.2021].

Praca domowa dla chętnych:

2. przygotuj test sprawdzający wiedzę o poprawności językowej dla koleżanek i kolegów.

EWALUACJA ZAJĘĆ

Czy wiem, dlaczego uczę się, jak mówić poprawnie? – luźne skojarzenia (1 min.)

1. **Żeby lepiej rozumieć ludzi i świat!**
2. „Jedźcie, dzieci!” - „Jedźcie dzieci!”. Zdanie, które brzmi tak samo, a sens nadaje mu jeden mały znak diakrytyczny: przecinek. Uczymy się poprawności językowej, między innymi dlatego, żeby móc precyzyjnie wyrażać to, co chcemy powiedzieć!

(sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – wspólnie rozwiązujemy test samooceny – załącznik nr 2)

BIBLIOGRAFIA

1. Pisarek W., *Słownik języka niby-polskiego czyli błędy językowe w prasie*, Wrocław 1978.

NETOGRAFIA

1. *Co każdy powinien wiedzieć o poprawności językowej*. Materiał do samokształcenia oraz pracy na lekcji, <https://zpe.gov.pl/a/co-kazdy-powinien-wiedziec-o-poprawnosci-jezykowej/DtnOdSsGF>, [dostęp 15.11.21].
2. <http://bralczyk.com/o-mnie/> [dostęp: 12.12.21].
3. <https://nck.pl/projekty-kulturalne/projekty/ojczysty-dodaj-do-ulubionych/ciekawostki-.jezykowe/lyzka-dziegciu-w-beczce-miodu,c,50022>, [dostęp: 15.11.21].
4. <https://wielkiepytania.wsiz.pl/prelegent/jerzy-bralczyk> [dostęp: 12.12.21].
5. spot przygotowany przez Narodowe Centrum Kultury z okazji Dnia Języka Ojczystego, <https://www.youtube.com/watch?v=zF8RVu0IXUM&t=30s>, [dostęp: 01.12.21].
6. Szczygieł M., *Nie powiem ci: powiem tobie [SZCZYGIEŁ POLUJE NA PRAWDĘ]*, online: <https://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,25911472,nie-powiem-ci-powiem-tobie-szczygiel-poluje-na-prawde.html>, [dostęp: 05.12.21].

ZAŁĄCZNIKI

Zadanie 1.

Zredaguj podane tytuły artykułów tak, żeby nie śmieszyły pretensjonalnymi lub błędnymi sformułowaniami i słowami.

„Joanna Krupa kręci nosem na czerwone dywany.”

.....

„Poseł Zjednoczonej Prawicy zagotował się ze złości.”

.....

„Promocje, że aż wytrzeszczycie oczy ze zdziwienia!”

.....

„W dwutysięcznym dwudziestym drugim benzyna będzie wreszcie beznadziejnie tania.”

.....

„Minister powtórzył raz jeszcze – wszystko się zmieni, to autentyczny fakt!”

.....

„Nie każdy z prezesów musi być tak oddziaływujący i przekonujący.”

.....

„Egzaminy odbędą się jak co roku – w każdym bądź razie zmian nie planujemy!”

.....

„Trener mówi – Anglia to ciężki orzech do zgryzienia.”

.....

Zadanie 2.

Przeczytaj podany fragment z książki Walerego Pisarka (a) oraz tekst *Łyżka dziegciu w beczce miodu* (b) i odpowiedz na poniższe pytania:

- Co to znaczy, że media serwują nam „beczki miodu”?
- Dlaczego dbałość o poprawność języka mediów jest ważna?

- a) „Codziennie dostajemy od prasy, radia i telewizji beczki miodu, niestety wiele z nich zawiera też domieszkę dziegciu. Tym dziegciem są właśnie błędy językowe.”

W. Pisarek, *Słownik języka niby-polskiego czyli błędy językowe w prasie*, Wrocław 1978, s. 10.

- b) *Łyżka dziegciu w beczce miodu*

<https://nck.pl/projekty-kulturalne/projekty/ojczysty-dodaj-do-ulubionych/ciekawostki-jezykowe/lyzka-dziegciu-w-beczce-miodu,c,50022>

[dostęp: 15.11.2021].

Zadanie 3.

Zredaguj zaproszenie na spotkanie z profesorem Jerzym Bralczykiem, wybitnym polskim językoznawcą, popularyzatorem wiedzy o kulturze języka, które organizuje samorząd uczniowski Twojej szkoły. Skorzystaj z podanych źródeł. Zaproś koleżanki i kolegów, nauczycieli i rodziców. Przekonaj ich, że warto przyjść, używając trzech argumentów.

Autorska strona internetowa prof. Jerzego Bralczyka, online: <http://bralczyk.com/o-mnie/> [dostęp: 12.12.21].

Nota biograficzna, online: <https://wielkiepytania.wsiz.pl/prelegent/jerzy-bralczyk> [dostęp: 12.12.21].

Test samooceny

Określ poprawność podanych sformułowań. P – prawidłowe, B – błędne.

Podaj prawidłowe wersje.

„ubrać koszulę” – P/B

.....

„w cudzysłowie” – P/B

.....

„po najmniejszej linii oporu” – P/B

.....

„rok dwa tysiące” – P/B

.....

„na ten moment” – P/B

.....

„tą książkę” – P/B

.....

„autentyczny fakt” – P/B

.....

SCENARIUSZ 2

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy VIII szkoły podstawowej PROWADZONYCH PRZEZ NAUCZYCIELKĘ LUB NAUCZYCIELA JĘZYKA POLSKIEGO

TEMAT: Siła argumentu – czy umiesz przekonać do swoich racji?

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych [...];
- kształcenie umiejętności poprawnego mówienia [...];
- rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się;
- poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.

– TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- Rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji.
- Dokonuje selekcji informacji.
- Rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

METODY PRACY:

- rozmowa dydaktyczna
- dyskusja
- metoda ćwiczeń praktycznych

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- *MS Teams*;
- prezentacja multimedialna zawierająca omawiane dzieła sztuki oraz treści merytoryczne dotyczące teorii argumentu.

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

- Powitanie uczniów – każdy uczeń zabiera głos i odpowiada nauczycielowi. (ok. 2 min.)
- Sprawdzenie obecności – uczniowie na czacie spotkania wysyłają emotkę informującą o dzisiejszym samopoczuciu. (ok. 3 min.)

Faza przygotowawcza

- Praca w grupach

Przydzielamy losowo uczniów do pokoi. Każda z grup realizuje zadanie, oglądając udostępnioną przez nauczyciela prezentację z poniżej zamieszczonymi obrazami.

Zadanie dla grup: obejrzyjcie prezentowane dzieła sztuki i odpowiedzcie na pytania:

- Jaka jest wasza opinia o prezentowanym obrazie lub fotografii?
Uzasadnijcie ją.
- Czy taki obraz/fotografia może ozdabiać ściany twojego/waszego domu?
Wybierzcie dwa obrazy i podajcie uzasadnienie.

Każda z grup notuje swoje spostrzeżenia i publikuje na wspólnym czacie zespołu po zamknięciu pokoi.

(15 min.)

OBRAZ NR 1. Ewa Juszkiewicz, *Bez tytułu*.¹⁰

---

¹⁰ Ewa Juszkiewicz - *Bez tytułu* (2013).jpg, [grafika [Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)], online: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/28/Ewa_Juszkiewicz_-_Bez_tytu%C5%82u_%282013%29.jpg, [dostęp: 15.12.21].

OBRAZ NR 2. Skolopendra¹¹

OBRAZ NR 3. Czarownica z kotem na miotle¹²

OBRAZ NR 4. O. Redon, *Wazon z kwiatami*, Francja 1840-1916, Zbiory Muzeum Sztuki w Cleveland¹³.

---

¹¹ RachelBostwick, *creepy-3539904_960_720.jpg*, [grafika [Pixabay License](#)], online: https://cdn.pixabay.com/photo/2018/07/15/15/53/creepy-3539904_960_720.jpg, [dostęp: 15.12.21].

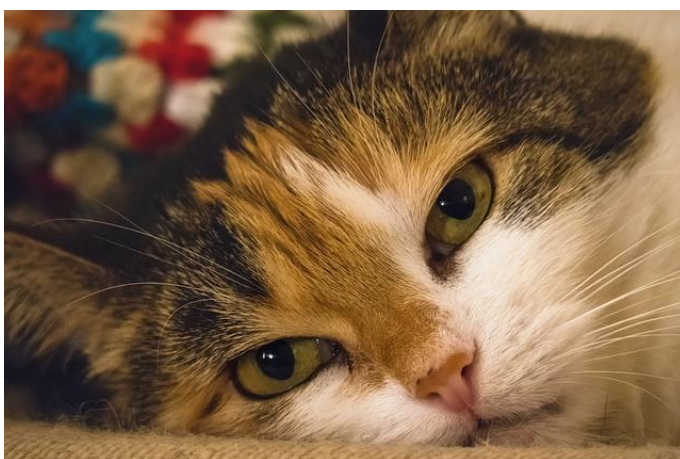
¹² OpenClipart-Vectors, *witch-155291_960_720.jpg*, [grafika [Pixabay License](#)], online: https://cdn.pixabay.com/photo/2013/07/13/01/12/witch-155291_960_720.png, [dostęp: 15.12.21].

¹³ Odilon Redon, *1958.46_web.jpg*, [grafika, [CC0 1.0](#)], online: <https://www.clevelandart.org/art/collection/search?i=9&search=flowers&only-open-access=1&limit=563>, [dostęp: 15.12.21].

OBRAZ NR 5. Wóz „sztabowy”

Drewniany wóz na wiejskim podwórku.¹⁴

OBRAZ NR 6. Kotek.¹⁵

Faza zasadnicza

- Nauczyciel wyświetla definicję:

„Argumentowanie to działanie językowe polegające na gromadzeniu i prezentowaniu dowodów potwierdzających stanowisko nadawcy.”¹⁶

- Rozpoczyna dyskusję z uczniami o roli argumentów w dyskusji.

Argument – co to takiego? Kiedy argumenty są nam potrzebne? Jak brzmi dobry i mocny argument – odwołajmy się do waszych notatek z pierwszej części lekcji.

- Klasyfikujemy typy argumentów – prezentacja nauczyciela.¹⁷

---

¹⁴ Andrzej Brencz, Wóz "sztabowy" 000926n.jpg, [grafika [CC BY-SA 3.0 PL](#)] [Cyfrowe archiwum im. Józefa Burszty \(amu.edu.pl\)](#), [dostęp: 15.12.21].

¹⁵ Didgeman, cat-3710521_960_720.jpg, [grafika [Pixabay License](#)], online:

https://cdn.pixabay.com/photo/2018/09/28/23/36/cat-3710521_960_720.jpg, [dostęp: 15.12.21]

¹⁶ Źródło: <https://zpe.gov.pl/a/rozpoznawanie-argumentow/D5X5kOOV0>, [data odczytu: 10.11.2021].

¹⁷ Treści merytoryczne przydatne do przygotowania prezentacji zawiera materiał pt.: *Rozpoznawanie argumentów*, <https://zpe.gov.pl/a/rozpoznawanie-argumentow/D5X5kOOV0>, [data odczytu: 10.11.2021].

- **argumenty rzeczowe** – to liczby, np. dane statystyczne, wyniki badań naukowych, zestawienia podsumowujące, wypowiedzi cenionych naukowców, cytaty z publikacji naukowych, dokumentów historycznych. Np.: „*Pan Tadeusz* to polska epopeja narodowa.”
- **argumenty logiczne** – wyprowadzanie prawdziwego wniosku z prawdziwej (też prawdopodobnej) przesłanki: „Wszyscy uczniowie, którzy solidnie pracowali na lekcjach zdają ten egzamin, więc ty też zdasz.”
- **argumenty emocjonalne** – zbudowane są na sympatii, lęku, niechęci, litości, współczuciu, czyli wykorzystują różne emocje. Mają **najsłabszą skuteczność!** Np.: „Kocham swoje dziecko i nie wyobrażam sobie, że będzie się nadal uczyło się w takiej szkole.”¹⁸ (20 min.)

Faza końcowa

Wiemy już dużo o argumentach – od czego, waszym zdaniem, zależy wybór argumentu, którym potwierdzamy nasze stanowisko?

Praca domowa: w grupach, w których pracowaliście na początku lekcji określcie typy argumentów, których użyliście w swoich wypowiedziach o wyborze obrazów.

Dopiszcie te typy argumentów, które nie pojawiły się w waszych wypowiedziach.

(4 min.)

EWALUACJA ZAJĘĆ (sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia)

Zagłosujcie emotką dłoni, wybierając poziom zrozumienia tematu –

- minimum zrozumienia
- średnio rozumiem
- wszystko rozumiem

NETOGRAFIA

1. *Ewa Juszkiewicz - Bez tytułu (2013).jpg*, [grafika [Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported](#)], online: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/28/Ewa_Juszkiewicz_-_Bez_tytu%C5%82u_%282013%29.jpg], [dostęp: 15.12.21].

---

¹⁸ Porównaj: <https://zpe.gov.pl/a/rozpoznawanie-argumentow/D5X5kOOV0>, [dostęp: 10.11.21].

1. Bostwick R., *creepy-3539904_960_720.jpg*, [grafika [Pixabay License](#)], online: https://cdn.pixabay.com/photo/2018/07/15/15/53/creepy-3539904_960_720.jpg, [dostęp: 15.12.21].
2. OpenClipart-Vectors, *witch-155291_960_720.jpg*, [grafika [Pixabay License](#)], online: https://cdn.pixabay.com/photo/2013/07/13/01/12/witch-155291_960_720.png, [dostęp: 15.12.21].
3. Odilon Redon O., *1958.46_web.jpg*, [grafika, [CC0 1.0](#)], online: <https://www.clevelandart.org/art/collection/search?i=9&search=flowers&only-open-access=1&limit=563>, [dostęp: 15.12.21].
4. Brencz A., Wóz "sztabowy" *000926n.jpg*, [grafika [CC BY-SA 3.0 PL](#)] [Cyfrowe archiwum im. Józefa Burszty \(amu.edu.pl\)](#), [dostęp: 15.12.21].
5. Didgeman, *cat-3710521_960_720.jpg*, [grafika [Pixabay License](#)], online:
6. https://cdn.pixabay.com/photo/2018/09/28/23/36/cat-3710521_960_720.jpg, [dostęp: 15.12.21]
7. Źródło: <https://zpe.gov.pl/a/rozpoznawanie-argumentow/D5X5kOOV0>, [data odczytu: 10.11.2021].
8. Treści merytoryczne przydatne do przygotowania prezentacji zawiera materiał pt.: *Rozpoznawanie argumentów*, <https://zpe.gov.pl/a/rozpoznawanie-argumentow/D5X5kOOV0>, [data odczytu: 10.11.2021].

ZAŁĄCZNIKI

DEBATA OKSFORDZKA – UPROSZCZONA WERSJA DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

ZASADY

1. Uczestnicy zostaną w drodze losowania podzieleni na dwie grupy (każda po 10 osób), z dwóch grup 10-osobowych w drodze losowania tworzymy cztery drużyny: dwie grupy propozycji i 2 grupy opozycji. Losowo zostanie wskazana kolejność wystąpień.
2. Debata zostanie poprowadzona dla czterech drużyn, które będą dyskutować na dwa różne tematy.
3. Tematy debat zostaną wylosowane przez drużyny.
4. Po losowaniu tematu drużyny mają 10 minut na przygotowanie.
5. Podczas debaty głos zabierają naprzemiennie członkowie obu drużyn – zaczyna grupa propozycji.
6. Obowiązuje limit czasu wypowiedzi: 1 minuta.
7. Obowiązują zasady dobrego wychowania: mówi zawsze tylko jedna osoba, jeśli ktoś z grupy przeciwnej ma coś do powiedzenia, podnosi rękę i sygnalizuje: pytanie lub komentarz.
8. Członkowie drużyny nie mogą porozumiewać się ze sobą w trakcie debaty – mogą zapisywać na kartce swoje pomysły lub argumenty i podsuwać do przeczytania osobie, która zabiera lub będzie zabierała głos.
9. Role poszczególnych mówców: Nr 1. – prezentuje stanowisko drużyny; Nr 2,3,4 – przedstawiają argumenty; Nr 5. – podsumowuje wystąpienia wszystkich członków drużyny i określa ostateczne stanowisko drużyny.
10. Debatę prowadzi marszałek.

PRZEBIEG DEBATY

1. Losowanie dwóch grup.
2. Losowanie kolejności wystąpień grup.
3. Losowanie stron dla pierwszej grupy. Losowanie stron dla drugiej grupy – przed drugą debatą.
4. Losowanie tematu.
5. Marszałek przedstawia zasady debaty.
6. Czas na przygotowanie dla każdej z grup (10 min).

7. Debatę zaczyna strona propozycji.
8. Czas wypowiedzi każdej osoby – maksymalnie 1 minuta.
9. Obowiązują zasady dobrego wychowania: mówi zawsze tylko jedna osoba, jeśli ktoś z grupy przeciwnej ma coś do powiedzenia, podnosi rękę i sygnalizuje: pytanie lub komentarz.

SCENARIUSZ 3

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy VIII szkoły podstawowej PROWADZONYCH PRZEZ NAUCZYCIELKĘ LUB NAUCZYCIELA JĘZYKA POLSKIEGO

TEMAT: Debatujemy w oksfordzkim stylu!

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

- Kształcenie umiejętności porozumiewania się [...] w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych [...];
- kształcenie umiejętności poprawnego mówienia [...];
- rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się;
- poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

- Uczeń rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji.
- Dokonuje selekcji informacji.
- Rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

METODY PRACY:

- rozmowa dydaktyczna;
- dyskusja;
- metoda ćwiczeń praktycznych;
- debata oksfordzka (wariant uproszczony)¹⁹

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- *MS Teams*,
- prezentacja multimedialna zawierająca zasady debaty oksfordzkiej;
- Film instruktażowy

---

¹⁹ Debata oksfordzka jako metoda ogólnodydaktyczna została opisana w książce: *Polonistyczna dydaktyka ogólna*, pod red. Jolanty Fiszbak, Łódź 2019, s. 214-226. Materiał godny uwagi nauczyciela – do wykorzystania dla lepszego poznania istoty debaty: *Jak przygotować debatę oksfordzką*, <https://samorzad.ceo.org.pl/material/jak-przygotowac-debate-oksfordzka>, [dostęp: 12.11.21].

PRZEWIDYWANY CZAS:

2x45 minut

Pierwsza lekcja wprowadza pojęcie debaty oraz służy omówieniu zasad debaty oksfordzkiej.

Podczas drugiej godziny lekcyjnej uczniowie realizują debatę oksfordzką.

1 LEKCJA

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Powitanie uczniów – każdy uczeń zabiera głos i odpowiada nauczycielowi.

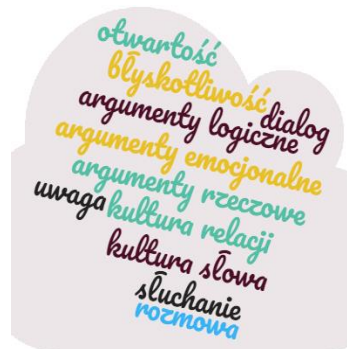
(ok. 2 min.)

Sprawdzenie obecności – uczniowie na czacie spotkania wysyłają emotkę informującą o dzisiejszym samopoczuciu. (ok. 3 min.)

Faza przygotowawcza

- Jakie skojarzenia łączą się z pojęciem rozmowy?

Tworzymy chmurę wyrazową z pojęć podawanych przez uczniów z wykorzystaniem

bezpłatnej aplikacji np. <https://www.wordclouds.com/> –

- Czym różni się debata od rozmowy? Uczniowie szukają definicji pojęcia „debata” w sieci – ustalamy wspólnie różnice i podobieństwa – odnosząc się do pojęć zapisanych w chmurze wyrazowej.
- Podajcie przykłady problemów, znanych wam ze współczesnego świata, o których można debatować, o których prowadzi się debatę np. społeczną, publiczną lub polityczną. (10 min)

Faza zasadnicza

Co wiemy o argumentach i przykładach? Przypominamy definicję obu pojęć.

ARGUMENT – jest stwierdzeniem uzasadniającym lub negującym / obalającym prezentowane stanowisko, pogląd lub tezę.

PRZYKŁAD – wydarzenie fikcyjne albo fakt, ilustrujące argument, które potwierdza jego prawdziwość i objaśnia jego znaczenie.

Tworzymy argument, rozwinięcie argumentu i przykład, negujące przekonanie Arystotelesa.

„Kiedy widzę młodzież, to wątpię w przyszłość cywilizacji.” – Arystoteles²⁰

ARGUMENT:

Młodzież to nowe, młode pokolenie, które po swoim tworzy przyszłość.

ROZWINIĘCIE:

Historia potwierdza, że młodzież nie zatrzymała rozwoju cywilizacji.

PRZYKŁAD:

Takie przekonanie potwierdzają także utwory literackie, choćby *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza, gdzie młodzi – Zosia i Tadeusz, wprowadzają nowe porządki do Soplicowa, a jednocześnie dbają o zachowanie patriotyzmu i szanują tradycję. - Debatować można na wiele tematów. Poznajmy debatę oksfordzką – oglądamy wspólnie film instruktażowy *Debata oksfordzka w formacie Akademickich Mistrzostw Polski Debat Oksfordzkich*, <https://www.youtube.com/watch?v=jZSPDI4JeM> [dostęp: 15.12.21].

Zapoznajemy się z uproszczoną wersją szkolnego formatu debaty oksfordzkiej – indywidualna praca uczniów (załącznik nr 3). (20 min.)

Faza końcowa

Podsumowanie i dyskusja – co już wiemy o debacie, czego jeszcze chcemy się dowiedzieć? Czym idea debaty różni się od znanych wam sposobów prowadzenia rozmowy? (5 min.)

Zadanie domowe: uczniowie w czteroosobowych zespołach przygotowują propozycje tez debaty, które mogą dotyczyć zagadnień, które są dla nich ważne i bliskie ich życia i problemów albo radości. Mogą też nawiązywać do problemów znanych z literatury – lektur obowiązkowych, szkolnych i tych, które wybierają sami. Czas na przygotowanie tematu: 2 dni.

---

²⁰ K. Gołata, XIV Debata Akademicka, <https://amu.edu.pl/wspolpraca/inicjatywy/debaty-akademickie/xiv-debata-akademicka>, [data odczytu: 16.12.2021].

Każdy zespół na czacie przedmiotu w aplikacji Teams zapisuje swoją propozycję, uczniowie głosują przez emotki serduszek na 1 wybrany temat, nie można głosować na swój temat 😊

Przykładowe tezy:

Bycie uczciwym w ogóle się nie opłaca.

Szczęście jest prawem każdego człowieka.

Nauka nie jest nam do niczego potrzebna.

Szkoła zabija samodzielne myślenie.

Życie bohatera romantycznego było bardzo nudne.

Balladyna musiała zabić swoją siostrę, aby zdobyć to, czego pragnęła.

Zadanie domowe dla chętnych: przygotuj anegdoty i ciekawostki o debacie oksfordzkiej.

LEKCJA 2

Faza przygotowawcza

Ogłaszamy wybraną przez większość tezę debaty. Zapisujemy ją na tablicy w aplikacji Teams.

Przypominamy i omawiamy zasady debaty oksfordzkiej (załącznik nr 1). (5 min)

Faza zasadnicza

Dzielimy uczniów na drużyny. Wyznaczamy ekspertów – oceniających wraz z marszałkiem (nauczyciel) debatę. Uzgadniamy sposób realizacji debaty. Dajemy drużynom czas na przygotowanie. Prowadzimy debatę oksfordzką – realizacja może być modyfikowana przez nauczyciela – w zespołach może znaleźć się więcej osób, część osób może spełniać rolę ekspertów (jurorów). W samej debacie chodzi o kształcenie umiejętności komunikacyjnych i umiejętności argumentacji wykorzystującej trzy podstawowe typy argumentów. Chodzi także o rozróżnienie przykładu i argumentu.

Uwagi do realizacji – przygotowanie zespołów odbywa się w pokojach – debata na forum całej grupy, uczniowie muszą mieć dostęp do zasad debaty oraz do informacji jaką dokładnie pełnią rolę w zespole.

(30 – 35 min.)

Faza końcowa

Podsumowanie – jak uczniowie oceniają przygodę z debatą?

Co pozytywnego o debacie można powiedzieć?

Czego się nauczyli? (5 min.)

EWALUACJA ZAJĘĆ (sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia)

Zagłosujcie emotką dłoni, wybierając poziom zrozumienia tematu –

- minimum zrozumienia
- średnio rozumiem
- wszystko rozumiem

Dlaczego? Uzasadnij jednym lub dwoma słowami 😊 Powiedz lub napisz na czacie.

BIBLIOGRAFIA

1. *Polonistyczna dydaktyka ogólna*, pod red. Jolanty Fiszbak, Łódź 2019, s. 214-226.

NETOGRAFIA

1. *Superbelfrzy Nocą #58 – Debatą Oksfordzką*, <https://www.youtube.com/watch?v=0ojZR3Ebv-E>, dostęp: 12.11.21].
2. *Jak przygotować debatę oksfordzką*, <https://samorzad.ceo.org.pl/material/jak-przygotowac-debate-oksfordzka>, dostęp: 12.11.21].
3. *Debatą oksfordzką w formacie Akademickich Mistrzostw Polski Debat Oksfordzkich*, <https://www.youtube.com/watch?v=jZSPDII4JeM> [dostęp: 15.12.21].
4. Gołata K., XIV Debatą Akademicką, <https://amu.edu.pl/wspolpraca/inicjatywy/debaty-akademickie/xiv-debaty-akademicka>, [data odczytu: 16.12.2021].

SCENARIUSZ 4

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy VIII szkoły podstawowej PROWADZONYCH PRZEZ NAUCZYCIELKĘ LUB NAUCZYCIELA JĘZYKA POLSKIEGO

TEMAT: „Dróżnik” i „Latarnik” – dyskutujemy o konsekwencjach życiowych wyborów

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

- Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury;
- znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii;
- rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

- Uczeń określa tematykę oraz problematykę utworu;
- objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;
- przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia

METODY PRACY:

- rozmowa dydaktyczna
- dyskusja
- heureka
- WebQuest

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- MS Teams
- film

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Powitanie uczniów – każdy uczeń zabiera głos i odpowiada nauczycielowi.

(ok. 2 min.)

Sprawdzenie obecności – uczniowie na czacie spotkania wysyłają emotkę

informującą o dzisiejszym samopoczuciu. (ok. 3 min.)

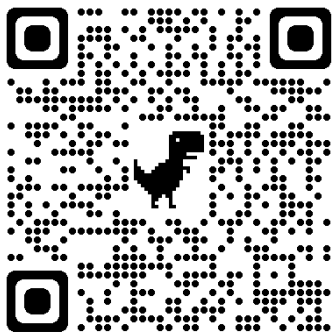
Faza przygotowawcza

Jakie wybory życiowe są dla nas korzystne? Czy można przewidzieć, jakie będą miały konsekwencje? Dyskusja na przykładach „z życia wziętych”.

Przyjrzymy się losom dwóch bohaterów dzieł kultury – jednego, latarnika

Skawińskiego znacie. Przypomnijmy krótko tę postać:

„Skawiński stał na balkonie, tuż koło olbrzymich ognisk, podobny z dołu do małego, czarnego punkciku. Próbował zebrać myśl i objąć swe nowe położenie. Ale myśl jego była nadto pod naciskiem, by mogła snuć się prawidłowo. Czuł on coś takiego, co czuje szczyty zwierz, gdy wreszcie Bezdomność schroni się przed pogonią na jakieś niedostępnej skale lub w pieczarze. Nadszedł nareszcie dla niego czas spokoju. Poczucie bezpieczeństwa napełniło jakąś niewysłowioną rozkoszą jego

duszę.”²¹

– Kim jest, dlaczego znalazł się w latarni – jak oceniacie jego wybór życiowy?
A teraz poznamy dróżnika. Obejrzyjcie uważnie film – długopisy w dłoń i notujemy następujące spostrzeżenia:

- Określamy cechy charakteru bohatera filmu.
- Obserwujemy fabułę i zapisujemy przebieg wydarzeń.

---

²¹ H. Sienkiewicz, *Latarnik*, s. 3, <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/latarnik.pdf>, [dostęp: 12.12.2021].

Zobaczmy, jakich życiowych wyborów dokonał dróżnik, bohater filmu Piotra Szczepanowicza. (15 min) <https://ninateka.pl/vod/animacje/droznik-piotr-szczepanowicz/> [dostęp: 08.12.21].

Faza zasadnicza

- Jak oceniacie film? Jakie jest wasze wrażenie?
- Dlaczego można porównać latarnika i dróżnika?
- Dzielimy uczniów na 4 grupy – każda pracuje nad wybranymi punktami charakterystyki jednego z bohaterów – uzupełniając tabelę. Wykorzystanie tabeli jest dowolne – ważne są odpowiedzi na pytania w niej zawarte.²²
(25 min)

Co jest ważne?	Dróżnik	Latarnik
Kim jest?		
Jak wygląda?		
Jaki ma charakter?		
Co wiemy o jego przeszłości?		
Jak się zachowuje?		
Co lubi i umie?		
Co myśli, za czym tęskni, czego chce?		
W co wierzy i co jest dla niego ważne?		
Jak oceniasz jego wybór?		
Jakie rady mu udzielił?		

Faza końcowa

Podsumowujemy wiedzę o obu postaciach. Grupy po kolei prezentują swoje ustalenia. Jakie konsekwencje miały wybory życiowe obu bohaterów?

Krótkie podsumowanie – dyskusja. (5 min.)

Zadanie domowe: uczniowie realizują je w zespołach 4-osobowych: przygotuj

WebQuest na jeden z tematów:

1. Wędrówka sienkiewiczowskiego latarnika – podróż po miejscach rzeczywistych.

²² Punktem odniesienia dla nauczyciela i ucznia może być materiał zamieszczony na ZPE: *Jacy oni są? Charakterystyka postaci*, <https://zpe.gov.pl/a/jacy-oni-sa-charakterystyka-postaci/Df8RtPBE5>, [dostęp: 11.12.2021].

2. Kim chcę być w przyszłości?
3. Ukochani bohaterowie filmów animowanych i ich życiowe wybory.

Wykorzystaj generator WeQuest: <http://ii.uwb.edu.pl/generator/>

EWALUACJA ZAJĘĆ (sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia)

Zagłosujcie emotką dłoni, wybierając poziom zrozumienia tematu –

- minimum zrozumienia
- średnio rozumiem
- wszystko rozumiem

Dlaczego? Uzasadnij jednym lub dwoma słowami 😊 Powiedz lub napisz na czacie.

NETOGRAFIA

4. *Charakterystyka postaci*, <https://zpe.gov.pl/a/jacy-oni-sa-charakterystyka-postaci/Df8RtPBE5>, [dostęp: 11.12.21].
5. Sienkiewicz H., *Latarnik*, s. 3, online: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/latarnik.pdf>, [dostęp: 11.12.21].
6. Szczepanowicz P., *Dróżnik*, film animowany, Polska 2012, <https://ninateka.pl/vod/animacje/droznik-piotr-szczepanowicz/>, [dostęp: 11.12.21].
7. Generator: <http://ii.uwb.edu.pl/generator/>, Wydział Informatyczny Uniwersytetu w Białymstoku [dostęp: 11.12.21].